

ДО 70-РІЧЧЯ ЛЮБОМИРА ПАВЛОВИЧА МИХАЙЛИНИ

Цьогоріч свій ювілей святкує відомий український дослідник — археолог, історик, пам'яткознавець, краєзнавець Любомир Павлович Михайлина.

Народився Любомир Михайлина 17 червня 1953 р. у Чернівцях. Його батько Павло Васильович, відомий український історик, доктор історичних наук, заохочував сина до вивчення минувшини. Тому після закінчення школи в 1970 р. Л. П. Михайлина вступив на історичний факультет Чернівецького державного університету (сьогодні Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича). Уже на першому курсі він захопився археологією та давньою історією України. Під керівництвом Б. О. Тимощука Л. П. Михайлина брав участь у численних археологічних експедиціях і розкопках пам'яток празько-корчацької та райковецької культур на Буковині, а також проводив самостійні розвідки.

Захоплення археологією визначило долю випускника і пов'язало його з науковою, викладацькою та педагогічною працею в університеті. Навчаючись у 1976—1979 рр. в аспірантурі, Л. П. Михайлина брав активну участь у роботі археологічних експедицій під керівництвом Б. О. Тимощука та І. П. Русанової, що досліджували Горечу, Грозинці, Кодин, Ревне. Підсумком досліджень стала кандидатська дисертація «Слов'янські старожитності Верхнього Попруття VIII—X ст.» (1984), у якій за особливостями матеріальної культури Л. П. Михайлина виокремив «прикарпатський» локальний варіант райковецької культури і пов'язав його зі східнослов'янським племінним угрупованням хорватів «Повісті минулих літ».

Після закінчення аспірантури Л. П. Михайлина розпочинає науково-педагогічну діяльність спочатку як викладач, старший викладач, а пізніше — доцент і завідувач кафедри історії

стародавнього світу та середніх віків. Він читає нормативні курси, веде спецкурси й спецсеминари, керує археологічною експедицією університету і практикою чернівецьких студентів у м. Тиргу Фрумос, приймає студентів із Сучави в Ревному й Хотині. За роки роботи в університеті Л. Михайлина підготував сотні вчителів історії, для багатьох із них археологія і краєзнавство стали не тільки захопленням на все життя, а й визначили подальшу професійну долю.

Упродовж 1977—1996 рр. експедиція Чернівецького університету під керівництвом Любомира Павловича Михайлини проводить архео-

логічні розкопки на Ревнянському комплексі пам'яток VIII—X ст., який, на думку дослідника, був племінним центром східних хорватів і припинив своє існування після прилучення регіону до Київської Русі. Л. П. Михайлина бере участь у розкопках численних слов'янських поселень та давньоруських пам'яток. Результатом цих досліджень стала монографія «Населення Верхнього Понуття VIII—X ст.» (1997).

У 1996 р. Л. П. Михайлина ініціює створення при університеті Буковинського центру археологічних досліджень, який і очолює. Невдовзі на базі Центру створюється осередок Українсько-румунської комісії з історії, археології, етнології та фольклористики при НАН України. Буковинський центр також стає регіональною філією Національного комітету Міжнародної унії слов'янської археології. Згодом Л. П. Михайлина очолив Чернівецьку філію державного підприємства НДЦ «Охоронна археологічна служба України» Інституту археології НАН України.

Якийсь час Л. П. Михайлина працював у державних структурах і організаціях, проте ця робота не завадила науковим дослідженням. Він зосередився на вивченні райковецької культури VIII—X ст. на землях межиріччя Верхнього Пруту та Середнього Дністра, що дозволило довести автохтонність слов'янського населення краю, простежити його історію протягом століть.

Із такими науковими здобутками ювіляр у 2003 р. обійняв посаду старшого наукового співробітника відділу археології ранніх слов'ян Інституту археології НАН України. Підсумком наукового доробку дослідника стала монографія «Слов'яни VIII—X ст. між Дніпром і Карпатами», яка вийшла в світ 2007 р. і лягла в основу докторської дисертації, захищеної у 2008 р. Розробки Л. П. Михайлини щодо розвитку господарства та соціальної структури слов'янського суспільства у переддержавний період значно збагатили археологічну славістику.

З 2008 по 2010 рр. Любомир Павлович Михайлина очолював Польовий комітет Інституту археології НАН України. У цей же час він увійшов до складу Кваліфікаційної ради з питань дослідження археологічної спадщини України та Українського національного комітету Міжнародної ради з питань пам'яток і видатних місць (ICOMOS).

У 2010 р. Л. П. Михайлину призначили директором Державного історико-архітектурного

заповідника «Хотинська фортеця». Перебуваючи на цій посаді, він перетворив пам'ятку на один із найкращих туристичних об'єктів України. Своєрідним підсумком дослідницької роботи у фортеці стала книга Л. П. Михайлини та С. В. Пивоварова «Нариси з історії Хотинської фортеці. Факти, легенди, гіпотези» (2011). Успішна робота в заповіднику «Хотинська фортеця» та вагомі дослідницькі результати продемонстрували організаторський хист Любомира Павловича, тому невдовзі його було призначено генеральним директором «Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника» (зараз Національний заповідник «Києво-Печерська лавра»).

З 2012 по 2017 рр. Л. П. Михайлина очолював головний заповідник України — пам'ятку, що внесена до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. За роки його каденції заповідник набув чіткої структури, покращилась його виставкова діяльність та екскурсійна робота. Значним внеском у популяризацію заповідника стало ілюстроване колективне видання «Успенський собор» (2015), підготовлене під його керівництвом.

А головне, що в Києво-Печерській лаврі почав відроджуватися дух українства й поступово витіснявся «руський мир». У вересні 2014 р. спільно з фондом М. В. Томенка «Рідна країна» встановлено бронзовий пам'ятний знак Т. Г. Шевченку. Завдяки діяльності Л. П. Михайлини увінчався успіхом українсько-литовський проєкт із відтворення в Успенському соборі надгробного пам'ятника князю Костянтину Івановичу Острозькому, під чийм командуванням були розгромлені московити в битві під Оршею 1615 р., попри всі спроби РПЦвУ не допустити цього. Відкриття першої черги (ренесансної частини) відтвореного надгробного пам'ятника в Успенському соборі Києво-Печерської лаври відбулося 24 серпня 2021 р. Ще одним вагомим кроком, ініційованим директором, став проєкт створення в заповіднику музею гетьмана Івана Мазепи.

Л. П. Михайлина продовжує працювати в заповіднику на посаді провідного наукового співробітника та досліджує історію Києво-Печерської лаври, не полишаючи слов'янську археологію. Він є автором розділів у виданні «Історія цивілізації. Україна. Том І» (2020) та нарисів в колективній праці «Магія повсякдення давніх слов'ян. Нариси» (2022). Дослідник віддав шану своєму вчителю, видавши до 100-річ-

чя від дня народження Б. О. Тимошука книгу «Археолог, який став легендою» (2019).

Тривалий час Л. П. Михайлина був членом спеціалізованої ради із захисту дисертацій при Інституті археології НАН України, опонував на захистах 13 кандидатських та 3 докторських дисертацій. Під його керівництвом захистили кандидатські дисертації Б. Т. Рідуш, Ю. В. Мисько та М. О. Ягодинська.

Л. П. Михайлина є автором восьми одноосібних і колективних монографій, понад двох сотень наукових статей, тез конференцій, методичних рекомендацій, рецензій тощо. Сподіваємось, що ці дослідження й надалі триватимуть. Тож побажаємо Любомирові Павловичу Михайлині міцного здоров'я, нових наукових звершень і здійснення всіх задумів.

*С. В. Пивоваров, Н. С. Абашина,
О. В. Петраускас, С. А. Горбаненко*